

Social- og indenrigsminister Astrid Krags talepapir

Anledning	Samråd om regeringens ønske om flere tvangsanbringelser og bortadoptioner og evidensen herfor
Dato / tid	22. oktober 2020 kl. 13.00-14.00
Sted	
Talens varighed	Ca. 16 min.
Talens formål	Besvarelse af samrådssp. C-D
Publikum og programpunkt	Social- og Indenrigsudvalget

Samrådsspørgsmål C

Vil ministeren uddybe sin holdning til, at regeringen ønsker flere og tidligere tvangsanbringelser og bortadoptioner af udsatte børn, som statsministeren udtalte i sin nytårstale, herunder også set i lyset af at Rigsrevisionen tidligere har rettet kritik mod Social- og Indenrigsministeriet på selvsamme område for blandt andet ikke at kunne dokumentere, om anbringelserne har den tilsigtede effekt?

Samrådsspørgsmål D

Vil ministeren fremlægge videnskabelig evidens for, at tidligere tvangsanbringelser nødvendigvis er til udsatte børns bedste?

Det talte ord gælder

[Indledning]

- Tak for ordet og muligheden for igen at drøfte et spørgsmål, der ligger mig og regeringen meget på sinde: Hvordan vi sikrer den bedste hjælp til børn, der svigtes af de voksne, som burde passe på dem.
- Der er stillet to spørgsmål til dagens samråd, som efter aftale med udvalget besvares samlet.

[For mange børn svigtes]

- Først vil jeg uddybe baggrunden for regeringens ønske om flere og tidligere anbringelser og bortadoptioner:
- Der er børn, der vokser op i hjem med svigt. Med vold. Med misbrug. Med forældre, som har store problemer og gang på gang viser sig ude af stand til at være de forældre, børnene har brug for.
- De børn fortjener ikke, at forældrene får chance på chance. De har ret til et trygt hjem og en familie, der kan give dem en opvækst fuld af omsorg.
- Den ret bør altid veje tungere end hensynet til forældrene. Det er min og regeringens holdning.

[Anbragte børn har dårligere forudsætninger]

- Jeg kender godt Rigsrevisionens kritik. Og jeg mener også, at de mange triste statistikker og undersøgelser, der viser, at anbragte børn klarer sig dårligere end deres jævnaldrende, kalder på opmærksomhed. Fra os politikere. Fra de kommunale forvaltninger. Og fra alle, der ligesom regeringen mener, at alle børn i Danmark fortjener at vokse op i et trygt og kærligt hjem.
- Lad mig her blot nævne nogle af de triste tal: Blandt tidligere anbragte i alderen 25-29 år står mere end halvdelen uden en ungdomsuddannelse. Og hver fjerde er på kontanthjælp.
- Tidligere anbragte i alderen 25-29 år er 7 gange så ofte i misbrugsbehandling som øvrige unge i aldersgruppen. Og hver tredje af de unge hjemløse i alderen 18-29 år har været anbragt i løbet af deres barndom.

[Spørgsmålet om evidens]

- Det er nedslående tal – det tror jeg, vi alle er enige om. Men det er jo ikke bevis for, at vi *ikke* skal anbringe børn. Det viser, at vi ikke gør det godt nok i dag.
- Når vi taler om evidens og dokumenteret effekt på anbringelsesområdet, er det vigtigt at understrege, at man jo ikke kan lave randomiserede forsøg med anbragte børn. Man kan ikke tage to grupper af børn med samme problemer og så

kun nøjes med at anbringe halvdelen af dem for at se, hvem der klarer sig bedst.

- Man kan heller ikke sammenligne anbragte børn med børn, der ikke er anbragte, og så konkludere, at anbringelse har en negativ effekt.
- For det første kan forskellene i børnenes udvikling ikke alene tilskrives et resultat af anbringelsen.
- Der er tale om børn med forskellige udgangspunkter: Anbragte børn har haft en hård start på livet. Mange er desværre anbragt sent, efter mange år med svigt og forsøg på at støtte forældrene. Det siger sig selv, at de har dårligere forudsætninger end deres jævnaldrene for at klare sig godt.
- For det andet ved vi, at anbragte børn også oplever svigt i løbet af anbringelsen: Skoleskift og skolepauser, skift i anbringelsessted, brud i relationer og konflikter med forældrene.
- Jeg vil derfor gerne advare mod, at vi som politikere bruger det faktum, at der i ren forskningsmæssig forstand ikke findes evidens på det her område, som en undskyldning for IKKE at handle og IKKE at gribe ind over for omsorgssvigt af børn.
- For så svigter vi børnene dobbelt.

[Vi har faktisk en del viden og erfaringer]

- Selvom vi ikke kan tale om evidens i forskningsmæssig forstand, når vi taler om anbringelser, så mener jeg godt, man kan drage konklusioner på baggrund af de tal og fakta og erfaringer, der ligger.
- Det er det, regeringen gør, når vi siger, at flere børn skal have et nyt hjem, og at flere skal have det tidligere.

[Når anbringelser bliver sidste udvej, anbringer vi for sent]

- Når et barn bliver anbragt, viser tallene, at der ofte har været en lang periode forinden med underretninger og forebyggende foranstaltninger.
- Omkring 80 pct. af de førstegangsanbragte børn i alderen 3-17 år, som blev anbragt uden for hjemmet i 2018, havde i årene op til anbringelsen modtaget en forebyggende indsats.
- Ankestyrelsen undersøgte i 2019 fire kommuners praksis i sager om tvangsanbringelse. Her svarede de deltagende kommuner selv, at de først afprøver alle forebyggende støttemuligheder, før de vælger at indstille til en anbringelse uden samtykke.
- Det vidner om, at anbringelse alt for ofte bliver betragtet som sidste udvej. Og hver gang vi giver forældrene en ny chance, og de stadig ikke lykkes med at skabe et godt og trygt hjem – så er der et barn, der betaler prisen.

[Behov for tidligere anbringelser]

- Vi ved også en del om, hvad en tidlig anbringelse betyder for barnet:
- Vi ved, at dem, der anbringes første gang som teenagere, klarer sig dårligere end dem, der har været anbragt som små. De får en kortere uddannelse, er oftere på kontanthjælp og kæmper mere med kriminalitet og misbrug end tidligt anbragte.
- En undersøgelse fra VIVE blandt 18-årige, der tidligere har været anbragt, viser også, at sent anbragte er kendetegnet ved en høj grad af mistro. Næsten en tredjedel har depressive symptomer, halvdelen har selvskadende adfærd og op mod hver tredje har forsøgt selvmord.
- Det er paradoksalt, når man sammenligner familiebaggrunden for de sent anbragte med dem, der anbringes tidligt. En ny analyse fra mit eget ministerium viser, at tidligt anbragte kommer fra mere udsatte hjem, end børn, der bliver anbragt sent. Alligevel klarer de tidligt anbragte sig bedre senere i livet.
- Samtidig viser statistikkerne, at de fleste anbringelser i dag sker blandt store børn. Vi anbringer næsten fem gange så mange 16-årige som etårige, toårige, treårige eller fireårige.

- Jeg mener, at de børn skulle have haft den rette hjælp langt tidligere, for tidspunktet for anbringelse *har* en betydning. Børn har kun en barndom – og den kan ikke gøres om.

[Anbringelser ikke et mål i sig selv]

- Anbringelser skal selvfølgelig ikke være et mål i sig selv. Det vil jeg gerne slå helt fast. Så vi forhåbentlig kan undgå den stråmand i vores videre drøftelse her i dag.
- Regeringen kommer ikke til at sætte et måltal for, hvor mange flere anbringelser, vi vil opnå. Det vil være dybt useriøst.
- Jeg mener derimod ikke, det er useriøst at forholde sig til, om der i dag bliver anbragt de børn, der har behov for det. Hvis man spørger mig, er det vores pligt som politikere.
- Dem, der mener, at det er forkert af regeringen at tale om, at flere børn skal have et nyt hjem; de skylder at svare på, om de mener, der bliver anbragt det rigtige antal børn i dag!
- Jeg synes, tallene taler deres eget tydelige sprog.
- Det samme gør fortællingerne fra mange anbragte børn og unge. De vidner om, at vi som samfund alt for ofte griber ind for sent.
- Det samme gør fortællingerne fra de allermest udsatte voksne, der aldrig blev anbragt, men som børn blev overladt hos forældre, der ikke passede ordentligt på dem. Som i en alt for

tidlig alder selv skulle sørge for mad, fordi køleskabet var tomt.

Eller hente mor eller far hjem fra værtshuset midt om natten.

Jeg møder dem som socialminister alt for ofte.

- Og det samme gør flere aktører på området:
- Socialpædagogernes fagforening fortæller, at deres medlemmer får børnene så sent, at skaderne ofte er uoprettelige. Og ifølge Børns Vilkår ser de mange sager, hvor kommuner i årevis sætter ind med utilstrækkelig hjælp i stedet for at anbringe barnet.
- De udsagn understøtter tallene og fortæller mig, at vi har et problem.
- Vi svigter børnene, når vi gang på gang sætter forældrenes ret til barnet før barnets ret til en tryk barndom.

[Behov for *bedre* anbringelser]

- Når det er sagt, så skal flere anbringelser ikke stå alene. Når vi som samfund tager forældreansvaret for et barn på os, så skal vi også sørge for at give barnet et nyt hjem, hvor der er tryk og stabilitet.
- Vi skal sørge for, at der er voksne omkring barnet, som forstår barnets behov og kan støtte det i hverdagen. At barnet bliver ordentligt inddraget i beslutninger om sit eget liv. At barnet bliver set og hørt.

- Regeringen har iværksat en evaluering af det specialiserede socialområde, som skal være første skridt i retning af en specialeplanlægning på socialområdet. Hvor vi også vil se på, hvilke krav der skal stilles til personalets faglighed og kompetencer på anbringelsessteder for anbragte børn og unge.
- Med regeringens kommende udspil *Børnene Først* vil vi bl.a. også sikre, at børnene altid sættes først og inddrages i egen sag.
- Ligesom vi vil sikre, at der bliver færre skift i anbragte børns liv og voksne, man kan stole på. Fordi kvalitet ikke kun er faglighed, men i høj grad også, at der er trykthed og stabilitet.

[Flere tidlige bortadoptioner]

- Alle børn fortjener at vokse op i en tryk, kærlig og stabil familie.
- For nogle børn vil den biologiske familie aldrig være i stand til at tilbyde dette. Derfor mener regeringen, at flere omsorgssvigtede børn skal have en familie, som ikke kun er til låns.
- Vi ved fra både danske og udenlandske undersøgelser, at børn, der adopteres, klarer sig bedre på alle parametre end anbragte børn.

- Bl.a. viser en svensk undersøgelse, at adopterede har et højere uddannelsesniveau, bedre kognitive evner og bedre evne til at klare sig selv som voksne, end børn der er vokset op i en plejefamilie.
- En norsk undersøgelse peger på, at voksne, der er adopteret som børn, har haft en bedre barndom og klarer sig bedre i livet end voksne, der har været anbragt.
- Et dansk studie af internationale erfaringer konkluderer, at børn, der adopteres tidligt, har en bedre tilknytningsevne, højere IQ og klarer sig bedre i skolen end børn, der adopteres senere. Jo tidligere barnet adopteres, jo bedre er muligheden for, at det kan indhente det forsømte.
- Regeringen mener, at alle børn har ret til et trygt og varigt hjem, og tallene underbygger, hvor vigtigt det er. Derfor skal det være muligt at gennemføre flere bortadoptioner, end det er tilfældet i dag.

[Vi skal lytte mere til børnene]

- Selvom det er bortadoptioner og anbringelser, der fylder på dagens samråd og dagsordenen i det hele taget, så vil regeringens udspil rumme meget mere end det.
- Regeringen mener grundlæggende, at vi skal sætte børnene først. Derfor vil vi lave en ny Barnets Lov, hvor barnets

rettigheder skal være i centrum. Vi skal blive bedre til at lytte til, hvad børnene ønsker og har brug for.

- Når vi styrker børnenes rettigheder, så vil det i nogle tilfælde være på bekostning af forældrene. Det handler om at sætte barnets ret til en tryk barndom over forældrenes ret til deres børn.
- Det vil nogle være uenige i, men det er en værdikamp, som regeringen er parate til at tage.

[Afslutning]

- For afslutningsvist at opsummere på evidensspørgsmålet:
Hvad vi ved og ikke ved om tidlige anbringelser:
- Vi får aldrig videnskabelig evidens baseret på randomiserede forsøg. Men vi har rigtig meget viden at bygge vores politik på.
- Vi ved, at børn, der anbringes tidligere, klarer sig bedre – også selvom de kommer fra mere udsatte familier.
- Samtidig tyder undersøgelser og statistikker på, at der er en tilgang i kommunerne, hvor man hellere giver forældrene en ekstra chance og afprøver det mindst indgribende først, før man anbringer et barn.
- For regeringen kalder det her på handling. Vi skal have politisk mod til at hjælpe de mest udsatte børn – også selvom vi aldrig kan læne os op af fuldstændig evidensbaseret forskning.

- Det mod har regeringen. Og det mod håber jeg, at Folketingets partier også har, når vi skal mødes i forhandlinger om *Børnene Først*.